

Talabalarning ijodiy faoliyatini faollashtirishda loyiha texnologiyalarining pedagogik imkoniyatlari

Madina Komiljonova Xoliqova
BXU

Annotatsiya: Ushbu maqola talabalarning ijodiy faoliyatini faollashtirishda loyiha texnologiyalarining pedagogik imkoniyatlarini o'rganishga bag'ishlangan. Maqolada loyiha texnologiyalarining turli shakllari, ularni joriy etish metodikasi va talabalarning ijodiy faolligini oshirishdagi samaradorligi ko'rib chiqilgan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, loyiha texnologiyalari talabalarning passiv bilim oluvchilardan aktiv ishtirokchi va ijodkorlarga aylanishini ta'minlaydi. Loyiha texnologiyalari orqali talabalar mustaqil tadqiqot olib borish, ijodiy g'oyalar yaratish, muammolarni hal qilish va yangi mahsulotlar ishlab chiqish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Loyiha texnologiyalari talabalarning ijodiy faoliyatini faollashtirishning eng ta'sirli pedagogik vositalari qatorida o'z o'rnini egallaydi va zamonaviy ta'lim jarayonining ajralmas qismiga aylanmoqda.

Kalit so'zlar: loyiha texnologiyalari, ijodiy faoliyat, talabalar faolligi, pedagogik imkoniyatlar, aktiv ta'lim, mustaqil tadqiqot, innovatsion yondashuv, ta'lim metodikasi, pedagogik texnologiya, faollashtirish usullari, ijodiy jarayon, zamonaviy ta'lim, shaxs rivojlanishi

Pedagogical potential of project technologies in activating students' creative activity

Madina Komiljonovna Kholikova
BSU

Abstract: This article is devoted to studying the pedagogical potential of project technologies in activating students' creative activity. In the modern education system, increasing students' creative activity and involving them in an active learning process is an important pedagogical task. Through project technologies, students gain the opportunity to conduct independent research, create creative ideas, solve problems, and develop new products. The article also highlights the conditions necessary for the full realization of the pedagogical potential of project technologies, the role of the teacher, and criteria for evaluating effectiveness. Project technologies occupy their place among the most effective pedagogical means of activating students' creative activity and are becoming an integral part of the modern educational process.

Keywords: project technologies, creative activity, student activity, pedagogical potential, active learning, independent research, innovative approach, teaching methodology, pedagogical technology, activation methods, creative process, modern education, personality development

Kirish. XXI asr ta'lim tizimi jiddiy transformatsiyalar davrini boshdan kechirmoqda. An'anaviy reproduktiv ta'lim modeli, unda talabalar passiv bilim qabul qiluvchilar rolda bo'lgan, zamonaviy talablarga javob bermayapti. Bugungi kunda jamiyat faol, ijodiy fikrlovchi, mustaqil qaror qabul qila oladigan va doimiy o'zgarishlarga tez moslasha oladigan mutaxassislariga muhtoj.

Talabalarning ijodiy faolligi - bu ularning ta'lim jarayoniga aktiv va ongli ravishda kirishishi, mustaqil ravishda bilim izlashi, ijodiy vazifalarni bajarishi va yangi mahsulotlar yaratishi jarayonidir. Ijodiy faollik shunchaki bilim olish emas, balki bilimlarni ijodiy qayta ishlash, yangi g'oyalar yaratish va ularni amalda qo'llash qobiliyatidir.

Loyiha texnologiyalari - bu talabalarning ijodiy faoliyatini faollashtirishning eng samarali va ilg'or pedagogik vositalaridan biri hisoblanadi. Loyiha texnologiyalari talabalarni passiv tinglovchilar holatidan aktiv ishtirokchilar va yaratuvchilar holatiga o'tkazadi, ularga real muammolar ustida ishlash, mustaqil tadqiqotlar olib borish va o'zlarining ijodiy mahsulotlarini yaratish imkoniyatini beradi.

O'zbekiston Respublikasida ta'lim sifatini oshirish va zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etish bo'yicha qabul qilingan davlat hujjatlari, jumladan, "Ta'lim to'g'risida"gi Qonun va Prezidentimizning tegishli farmonlari ham talabalarning faol va ijodiy ta'lim olishini ta'minlash zarurligini ta'kidlaydi.

Loyiha texnologiyalari: nazariy asoslar va pedagogik mohiyat

Loyiha texnologiyalarining tarixiy rivojlanishi

Loyiha usulining pedagogikadagi ildizlari XX asr boshlariga borib taqaladi. Amerikalik pedagog Jon Dyui "learning by doing" (amalda o'rganish) konsepsiyasini ilgari surdi. U ta'limni hayot bilan bog'lash va talabalarni faol tadqiqotchilarga aylantirish zarurligini ta'kidladi.

Dyuining shogirdi Uilyam Kilpatrik loyiha usulini yanada rivojlantirdi va uni pedagogik tizimga aylantirdi. U "The Project Method" (1918) asarida loyiha usulining asosiy prinsiplarini shakllantirdi:

- Maqsadga yo'naltirilganlik;
- Faoliyat asosida o'rganish;
- Hayot bilan bog'liqlik;
- Talabaning faol sub'ekti sifatida ishtirok etishi.

Keyinchalik bu g'oyalar Evropa va butun dunyoga tarqaldi. Sovet pedagogikasi ham dastlab loyiha usulidan foydalangan, ammo keyinroq u sistemadan chiqarib yuborildi va faqat 1980-90-yillarda qayta tiklanish boshlandi.

Hozirgi vaqtda loyiha texnologiyalari jahon ta'lim amaliyotida keng qo'llanilmoqda va zamonaviy ta'limning asosiy komponentlaridan biriga aylangan.

Loyiha texnologiyalarining pedagogik mohiyati

Loyiha texnologiyasi - bu maqsadga yo'naltirilgan, ma'lum vaqt chegarasida amalga oshiriladigan va aniq mahsulot (natija) yaratishga qaratilgan faoliyat orqali ta'lim olish pedagogik yondashuvidir.

Loyiha texnologiyalarining asosiy belgilari:

1. Muammoga yo'naltirilganlik - har bir loyiha muayyan muammo yoki masalani hal qilishdan boshlanadi;

2. Maqsadga intiluvchanlik - aniq ko'rinadigan, qo'lga olinadigan natija yaratish;

3. Mustaqillik - talabalar mustaqil yoki minimal rahbarlik ostida ishlaydilar;

4. Faollik va ijodkorlik - talabalar passiv emas, aktiv yaratuvchilar;

5. Amaliy yo'naltirilganlik - nazariy bilimlarni amaliyotga bog'lash;

6. Vaqt chegaralanishi - loyihaning aniq boshlang'ich va yakuniy sanasi;

7. Refleksivlik - o'z faoliyatini tahlil qilish va baholash.

Loyiha texnologiyalarining pedagogik imkoniyatlari

Loyiha texnologiyalari ta'lim jarayonida keng pedagogik imkoniyatlarni ochadi:

1. Bilim va ko'nikmalarni o'zlashtirishda:

- Chuqur va mustahkam bilimlar shakllanadi;
- Turli fanlar bo'yicha bilimlarni integratsiyalash;
- Nazariy bilimlarni amaliyotda qo'llash;
- Yangi bilimlarni mustaqil o'zlashtirish ko'nikmalari.

2. Shaxsiy rivojlanishda:

- Ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish;
- Mustaqillik va mas'uliyat hissini shakllantirish;
- O'ziga ishonch va o'z-o'zini baholash qobiliyati;
- Maqsadga intilish va qat'iyatlilik;
- Liderlik sifatleri.

3. Ijtimoiy ko'nikmalarda:

- Hamkorlik va jamoa bo'lib ishlash;
- Kommunikativ kompetensiyalar;
- Boshqalar bilan muloqot va o'zaro ta'sir;
- Ijtimoiy mas'uliyat hissi.

4. Kognitiv rivojlanishda:

- Tanqidiy va kreativ fikrlash;
- Muammolarni aniqlash va hal qilish;

- Tahlil va sintez qobiliyatlari;
- Ma'lumotlarni izlash va qayta ishlash;
- Refleksiv fikrlash.

5. Professional tayyorgarlikda:

- Kasbiy ko'nikmalar va kompetensiyalar;
- Loyihalashtirish qobiliyati;
- Vaqtni boshqarish (time-management);
- Resurslar bilan ishlash;
- Professional muhitda ishlashga tayyorgarlik.

Talabalarning ijodiy faoliyati: tushuncha va xususiyatlari

Ijodiy faoliyat tushunchasi

Ijodiy faoliyat - bu shaxsning yangi, original va qimmatga ega bo'lgan mahsulot yaratishga qaratilgan ongli, maqsadga yo'naltirilgan faoliyati. Ta'lim kontekstida ijodiy faoliyat quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- Muammolarni aniqlash va ular ustida ishlash;
- Yangi g'oyalar va yechimlar izlash;
- Ma'lumotlarni ijodiy qayta ishlash;
- Noan'anaviy yondashuvlarni qo'llash;
- Yangi bilim va mahsulotlar yaratish;
- O'z g'oyalarini amalga oshirish.

Ijodiy faollikning tarkibiy qismlari

1. Motivatsion komponent:

- Ijodga ichki qiziqish va intilish;
- Bilishga chanqoqlik;
- Yutuqqa erishish motivi;
- O'z-o'zini rivojlantirishga intilish;
- Maqsadga yo'naltirilganlik.

2. Kognitiv komponent:

- Intellektual qobiliyatlar;
- Ijodiy fikrlash (divergent va konvergent);
- Tasavvur va fantaziya;
- Intuitsiya va sezgi;
- Ma'lumotlarni qayta ishlash qobiliyati.

3. Shaxsiy komponent:

- Qiziquvchanlik va ochiqlik;
- Mustaqillik va o'ziga ishonch;
- Qat'iyatlilik va maqsadga intilish;
- Moslashuvchanlik;
- Risk qilishga tayyorlik.

4. Faoliyat komponenti:

- Muammolarni hal qilish ko'nikmalari;
- Tadqiqot va izlanish malakasi;
- Loyihalashtirish qobiliyati;
- Yangi mahsulot yaratish ko'nikmalari;
- O'z faoliyatini rejalashtirish va boshqarish.

Ijodiy faoliyatning darajalari

1. Elementar ijodiy faollik: Talaba berilgan topshiriqni ijodiy elementlar bilan bajaradi, lekin asosan namunaga amal qiladi.

2. Reproduktiv-ijodiy faollik: Talaba ma'lum sxema va algoritmlardan foydalanadi, lekin ularni yangi sharoitlarga moslashtiradi va o'z elementlarini qo'shadi.

3. Evristik (izlanishga yo'naltirilgan) faollik: Talaba mustaqil ravishda yangi yechimlar izlaydi, turli variantlarni sinovdan o'tkazadi va eng yaxshisini tanlaydi.

4. Kreativ (yaratuvchilik) faollik: Talaba butunlay yangi, noan'anaviy yechimlar yaratadi, original g'oyalar ilgari suradi va yangi mahsulotlar ishlab chiqadi.

Ijodiy faoliyatni faollashtirishning zaruriyati

Zamonaviy ta'limda talabalarning ijodiy faoliyatini faollashtirish quyidagi sabablarga ko'ra muhim:

Jamiyat talablari:

- Innovatsion iqtisodiyot ijodiy kadrlarni talab qiladi;
- Tez o'zgarayotgan dunyo moslashuvchan mutaxassislarga muhtoj;
- Yangi texnologiyalar doimo yangi yechimlarni talab qiladi.

Shaxsiy rivojlanish:

- Ijodiy faoliyat shaxsning to'liq rivojlanishini ta'minlaydi;
- O'z-o'zini anglash va o'z salohiyatini ro'yobga chiqarish;
- Hayotda muvaffaqiyatga erishish imkoniyatlari.

Professional muvaffaqiyat:

- Ijodiy qobiliyatlar kasbiy o'sishning asosi;
- Raqobatbardoshlikni oshirish;
- Karyera istiqbollari.

Ta'lim samaradorligi:

- Faol ta'lim passiv o'qishdan samaraliroq;
- Ijodiy faoliyat bilimlarni chuqur o'zlashtirishni ta'minlaydi;
- Mustahkam ko'nikmalar shakllanadi.

Loyiha texnologiyalarining talabalar ijodiy faoliyatini faollashtirishdagi imkoniyatlari

1. Motivatsiyani oshirish imkoniyati

Loyiha texnologiyalari talabalarining ichki motivatsiyasini oshirishning kuchli vositasidir.

Qanday amalga oshiriladi:

Qiziqarli va amaliy muhim mavzular: Loyihalar real hayot bilan bog'liq, dolzarb muammolarga qaratilgan bo'lganda, talabalar ularning ahamiyatini tushunadi va qiziqish bilan ishlaydilar.

Shaxsiy ma'nolilik: Talabalar o'zlari uchun qiziqarli va muhim loyiha mavzusini tanlash imkoniyatiga ega bo'lganda, ularning motivatsiyasi keskin oshadi.

Muvaffaqiyat hissi: Loyihaning har bir bosqichida erishilgan yutuqlar talabalarni keyingi ishlarga ilhomlantiradi.

Tan olish va baholash: Tayyor loyihalarni taqdim etish, boshqalar tomonidan e'tirof etilish va yuqori baholash talabalarining o'z-o'ziga ishonchini mustahkamlaydi.

O'ziga ishonch: Loyiha ustida muvaffaqiyatli ishlash talabaga o'z kuchiga ishonch bag'ishlaydi va keyingi yanada murakkab vazifalarni bajarishga undaydi.

2. Mustaqillikni rivojlantirish imkoniyati

Loyiha texnologiyalari talabalarining mustaqil ishlash qobiliyatini shakllantiradi va rivojlantiradi.

Qanday amalga oshiriladi:

Minimal nazorat: O'qituvchi to'g'ridan-to'g'ri boshqarmaydi, balki yo'lboshchi va maslahatchi rovida bo'ladi. Bu talabalarni mustaqil qaror qabul qilishga majbur qiladi.

O'z rejasini tuzish: Talabalar loyiha rejasini mustaqil ishlab chiqadilar, vaqt jadvalini belgilaydilar va resurslarga reja tuzadilar.

Ma'lumot izlash: Talabalar kerakli ma'lumotlarni mustaqil qidiradilar, turli manbalardan foydalanadilar va ularni tahlil qiladilar.

Qaror qabul qilish: Loyiha jarayonida ko'plab tanlov va qarorlar qabul qilish kerak bo'ladi - qanday usuldan foydalanish, qaysi yo'nalishda harakat qilish va hokazo.

Mas'uliyat: Talabalar o'z ishlariga to'liq mas'uldirlar va bu mas'uliyat hissini shakllantiradi.

3. Ijodiy fikrlashni rivojlantirish imkoniyati

Loyiha texnologiyalari ijodiy fikrlashning barcha turlarini faollashtiradi.

Qanday amalga oshiriladi:

Ochiq masalalar: Loyiha topshiriqlari ko'pincha bir nechta to'g'ri yechimga ega bo'lib, bu talabalarni turli variantlarni o'ylab topishga undaydi.

G'oyalar generatsiyasi: Loyiha boshida brainstorming va boshqa ijodiy texnikalar qo'llaniladi, bu ko'plab g'oyalar yaratishga yordam beradi.

Noan'anaviy yondashuvlar: Loyihalar standart yechimlar bilan cheklanmaydi, aksincha, noan'anaviy va innovatsion yondashuvlarni rag'batlantiradi.

Eksperiment va sinov: Talabalar turli yechimlarni sinab ko'rishlari, tajriba o'tkazishlari mumkin. Bu eksperimental fikrlashni rivojlantiradi.

Yangi bog'lanishlar: Interdisiplinar loyihalar turli fanlar va sohalar o'rtasida yangi bog'lanishlar o'rnatishga majbur qiladi.

4. Muammolarni hal qilish qobiliyatini rivojlantirish imkoniyati

Loyiha texnologiyalari talabalarni real muammolar bilan yuzma-yuz qo'yadi va ularni hal qilishga o'rgatadi.

Qanday amalga oshiriladi:

Real muammolar: Loyihalar odatda real hayotdan olingan muammolarga asoslanadi. Bu talabalarni jiddiy va mas'uliyatli yondashishga undaydi.

Muammoni aniqlash: Loyiha jarayonida talabalar ko'pincha qo'shimcha muammolarni aniqlab, ularni ham hal qilishlari kerak bo'ladi.

Tahlil va sintez: Murakkab muammolarni kichikroq qismlarga ajratish, har birini tahlil qilish va yana birlashtirish ko'nikmalari rivojlanadi.

Yechimlar izlash: Talabalar bir nechta mumkin bo'lgan yechimlarni ko'rib chiqadilar, ularni taqqoslaydilar va eng yaxshisini tanlaydilar.

Kutilmagan qiyinchiliklar: Loyiha jarayonida doimo kutilmagan muammolar paydo bo'ladi. Ular hal qilish talabalarning moslashuvchanlik va tezkor fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi.

5. Hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyati

Ko'plab loyihalar guruh shaklida amalga oshiriladi, bu hamkorlik va jamoa ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Qanday amalga oshiriladi:

Rollar taqsimoti: Guruh loyihalarida har bir a'zo ma'lum rolni o'ynaydi - rahbar, tadqiqotchi, dizayner, taqdimotchi va hokazo.

G'oyalar almashinuvi: Guruh a'zolari o'z g'oyalarini baham ko'radilar, muhokama qiladilar va eng yaxshisini tanlaydilar.

Hamkorlikda qaror qabul qilish: Muhim qarorlar birgalikda, konsensus asosida qabul qilinadi.

Bir-birini qo'llab-quvvatlash: Guruh a'zolari bir-birlariga yordam beradilar, kuchli tomonlarini birlashtirdilar va zaif tomonlarini to'ldiradilar.

Mojarolarni hal qilish: Guruhda doimo fikr-mulohaza farqlari va mojarolar bo'ladi. Ular konstruktiv hal qilish muhim ijtimoiy ko'nikmadir.

6. Kommunikativ kompetensiyalarni rivojlantirish imkoniyati

Loyiha ishlari talabalarning turli kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Qanday amalga oshiriladi:

Og'zaki kommunikatsiya: Loyihani taqdim etish, himoya qilish, munozaralarda ishtirok etish - bularning barchasi og'zaki nutq ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Yozma kommunikatsiya: Loyiha hisobotlari, taqdimotlar, ilmiy maqolalar - bu yozma muloqot ko'nikmalarini talab qiladi.

Vizual kommunikatsiya: Grafik, diagramma, sxema, video va boshqa vizual vositalar yordamida ma'lumot uzatish ko'nikmalari.

Raqamli kommunikatsiya: Zamonaviy loyihalarda ko'pincha raqamli vositalar - email, forum, video-konferensiya - ishlatiladi.

Turli auditoriya bilan muloqot: Loyihalarni turli auditoriyaga - o'qituvchilar, tengdoshlar, professionallar - taqdim etish har xil kommunikatsiya uslublarini o'rgatadi.

7. Ma'lumot texnologiyalari bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish

Zamonaviy loyihalar axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan keng foydalanishni talab qiladi.

Qanday amalga oshiriladi:

Ma'lumot izlash: Internet, elektron kutubxonalar, ma'lumotlar bazalari orqali kerakli ma'lumotlarni topish.

Ma'lumotlarni qayta ishlash: Turli dasturlar yordamida ma'lumotlarni tahlil qilish, statistik qayta ishlash, vizualizatsiya qilish.

Raqamli mahsulot yaratish: Prezentatsiyalar, veb-saytlar, mobil ilovalar, videolar va boshqa raqamli mahsulotlar yaratish.

Hamkorlik platformalari: Google Docs, Trello, Slack kabi zamonaviy hamkorlik vositalaridan foydalanish.

Media-savodxonlik: Raqamli ma'lumotlarning ishonchliligini baholash, fake news-ni aniqlash, mualliflik huquqlarini hurmat qilish.

8. Vaqtni boshqarish va tashkilotchilik ko'nikmalarini rivojlantirish

Loyiha ishlari talabalarni vaqt va resurslarni samarali boshqarishga o'rgatadi.

Qanday amalga oshiriladi:

Rejalashtirish: Loyiha boshida batafsil reja tuzish, bosqichlar va muddat belgilash.

Ustuvorliklarni aniqlash: Qaysi vazifalar birinchi navbatda bajarilishi kerakligini aniqlash.

Deadline bilan ishlash: Belgilangan muddat ichida ishni tugatish ko'nikmasini shakllantirish.

Resurslarni boshqarish: Mavjud vaqt, pul, materiallar va boshqa resurslarni optimal taqsimlash.

Monitoring va nazorat: Ish borishini doimiy kuzatib borish va zarur bo'lganda o'zgarishlar kiritish.

Loyiha texnologiyalarini joriy etish metodikasi

Loyiha texnologiyalarining pedagogik imkoniyatlarini to'liq amalga oshirish uchun to'g'ri metodika zarur.

Tayyorgarlik bosqichi

O'qituvchilarni tayyorlash:

- Loyiha texnologiyalari bo'yicha treninglar;
- Tajriba almashish seminarlari;
- Metodologik materiallar bilan ta'minlash;
- Mentorlik va qo'llab-quvvatlash tizimi.

Talabalarni tayyorlash:

- Loyiha ishlari haqida tushuncha berish;
- Asosiy ko'nikmalarni o'rgatish (izlash, taqdimot va h.k.);
- Kutilayotgan natijalarni tushuntirish;
- Motivatsiya va qiziqish uyg'otish.

Tashkiliy tayyorgarlik:

- Loyihalar repertuarini belgilash;
- Vaqt jadvalini rejalashtirish;
- Zarur resurslarni tayyorlash;
- Baholash mezonlarini ishlab chiqish.

Loyihani tanlash va boshlash bosqichi

Mavzularni taqdim etish: O'qituvchi loyiha mavzulari ro'yxatini taklif etadi yoki talabalar o'zlari taklif qilishlari mumkin. Mavzular:

- Qiziqarli va dolzarb;
- Amaliy ahamiyatga ega;
- Talaba qobiliyatlariga mos;
- Ijodiy yondashuv imkonini beruvchi.

Guruh tashkil etish: Agar guruhli loyiha bo'lsa, guruhlarini to'g'ri tashkil etish muhim:

- 3-5 kishilik guruhlar optimal;
- Turli qobiliyatli talabalarni birlashtirish;
- Talabalarning o'zlari yoki o'qituvchi tomonidan tashkil etish;
- Guruh ichida rollarni taqsimlash.

Dastlabki rejalashtirish:

- Loyihaning maqsad va vazifalarini aniqlash;
- Asosiy bosqichlarni belgilash;
- Vaqt jadvalini tuzish;
- Zarur resurslarni aniqlash.

Loyihani amalga oshirish bosqichi

Tadqiqot bosqichi:

- Ma'lumot to'plash va tahlil qilish;
- Adabiyotlar bilan ishlash;
- So'rovnoma, intervyu, kuzatish o'tkazish;

- Eksperiment va sinov.

Ishlab chiqish bosqichi:

- Loyiha mahsulotini yaratish;
- Prototiplarni ishlab chiqish;
- Sinovdan o'tkazish va takomillashtirish;
- Doimiy monitoring va korreksiya.

O'qituvchining qo'llab-quvvatlashi:

- Muntazam konsultatsiyalar;
- Maslahat va yo'l-yo'riq;
- Zarur bo'lganda yordam;
- Lekin haddan tashqari aralashuv emas.

Yakuniy bosqich

Loyihani taqdim etish:

- Taqdimot tayyorlash;
- Himoya qilish;
- Savollar va munozaralarda ishtirok etish;
- Natijalarni jamoatchilik oldida namoyish etish.

Baholash:

- Ko'p mezonli baholash;
- O'z-o'zini baholash;
- Guruh baholash;
- O'qituvchi baholash;
- Ekspert baholash (agar mumkin bo'lsa).

Refleksiya:

- Loyiha jarayonini tahlil qilish;
- Yutuq va qiyinchiliklarni muhokama qilish;
- O'rganilgan saboqlarni umumlashtirish;
- Kelajak uchun rejalar.

Loyiha texnologiyalari samaradorligini baholash

Baholash mezonlari

1. Loyiha mahsulotining sifati (25%):

- Maqsadga muvofiqlik;
- Originallik va ijodkorlik;
- Texnik va estetik jihatdan takomilligi;
- Amaliy foydalilik.

2. Ijodiy faollik darajasi (25%):

- Mustaqillik;
- Tashabbuskorlik;
- Ijodiy yondashuv;

- G'oyalar miqdori va sifati.

3. Jarayon sifati (20%):

- Rejalashtrish va tashkilotchilik;
- Vaqtni samarali boshqarish;
- Resurslardan foydalanish;
- Qiyinchiliklarga bardoshlilik.

4. Hamkorlik va kommunikatsiya (15%):

- Guruhda ishlash qobiliyati;
- Muloqot samaradorligi;
- Mojarolarni hal qilish;
- Hamkorlik va o'zaro yordam.

5. Taqdimot va himoya (15%):

- Taqdimotning aniqligi va ravonligi;
- Vizual materiallarning sifati;
- Savollarga javob berish qobiliyati;
- O'z fikrlarini asoslash.

Baholash usullari

Portfolio: Loyiha jarayonining barcha bosqichlarini aks ettiruvchi hujjatlar to'plami.

Kuzatish: O'qituvchi loyiha jarayonini doimiy kuzatib boradi va qayd etadi.

Suhbat: Talabalar bilan individual yoki guruhli suhbatlar o'tkazish.

Test va anketalar: Ijodiy fikrlash, faollik va boshqa ko'rsatkichlarni o'lchash uchun maxsus vositalar.

Reyting: Loyihalarni taqqoslash va tartiblash.

Samarali loyiha faoliyati uchun pedagogik sharoitlar

Psixologik sharoitlar

- Xavfsiz va qo'llab-quvvatlayjan muhit;
- Xato qilish huquqi;
- Har qanday g'oyani hurmat bilan qabul qilish;
- Ijobiy emotsional atmosfera;
- O'zaro ishonch va hurmat.

Tashkiliy sharoitlar

- Yetarli vaqt ajratish;
- Zarur materiallar va jihozlar;
- Zamonaviy texnologiyalar;
- Qulay ish joylari;
- Moslashuvchan jadval.

Metodik sharoitlar

- Aniq va tushunarli ko'rsatmalar;

- Metodik qo'llanmalar;
- Namunaviy loyihalar;
- Baholash mezonlari va rubrikalar;
- Qo'llab-quvvatlash tizimi.

Moddiy-texnik sharoitlar

- Kompyuter va internet;
- Dasturiy ta'minot;
- Kutubxona resurslari;
- Laboratoriya va asbob-uskunalar;
- Ijodiy ishlar uchun materiallar.

Xulosa

Loyiha texnologiyalari talabalarning ijodiy faoliyatini faollashtirishning eng samarali va keng pedagogik imkoniyatlarga ega vositalaridan biridir. Loyiha texnologiyalari talabalarni passiv bilim oluvchilardan aktiv ishtirokchi va ijodkorlarga aylantradi, ularning intellektual, shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishiga kompleks ta'sir ko'rsatadi.

Loyiha texnologiyalarining asosiy pedagogik imkoniyatlari quyidagilardan iborat:

- Ichki motivatsiyani oshirish;
- Mustaqillik va mas'uliyatni rivojlantirish;
- Ijodiy fikrlashni faollashtirish;
- Muammolarni hal qilish qobiliyatini shakllantirish;
- Hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish;
- Kommunikativ kompetensiyalarni oshirish;
- Zamonaviy texnologiyalar bilan ishlash ko'nikmalarini shakllantirish;
- Vaqt va resurslarni boshqarish qobiliyatini rivojlantirish.

Bu imkoniyatlarni to'liq amalga oshirish uchun bir qator shartlar zarur: to'g'ri metodika, qulay pedagogik sharoitlar, o'qituvchining professional rahbarligi va talabalarning faol ishtiroki. Loyiha texnologiyalarini muvaffaqiyatli joriy etish ta'lim jarayonini sifat jihatidan yangi darajaga ko'taradi va talabalarni XXI asr talablariga javob beradigan kadrlar sifatida tayyorlaydi.

O'zbekiston Respublikasining ta'lim tizimida loyiha texnologiyalarini keng joriy etish va ularning pedagogik imkoniyatlaridan to'liq foydalanish nafaqat ta'lim sifatini oshiradi, balki innovatsion fikrlovchi, ijodiy va raqobatbardosh mutaxassislar tayyorlashga ham xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. - Toshkent, 2020.

2. O'zbekiston Respublikasining "Oliy ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. - Toshkent, 2020.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmoni. PF-5847-son, 2019 yil 8 oktyabr.
4. Avliyoqulov N.X., Musayeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. - Toshkent: Fan, 2015. - 184 b.
5. Azizxo'jayeva N.N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. - Toshkent: TDPU, 2003. - 175 b.
6. Begimqulov U. Zamonaviy ta'lim texnologiyalari. - Toshkent: Fan va texnologiya, 2013. - 248 b.
7. Tolipov O'.Q., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. - Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2019. - 311 b.
8. Yo'ldoshev J.G', Usmonov S.A. Kreativ pedagog. - Toshkent: Iqtisod-moliya, 2010. - 216 b.
9. Xoliqova M.K. Loyiha texnologiyalarining pedagogik imkoniyatlari // Ta'lim va innovatsiya jurnali. - 2024. - №3. - B. 38-45.
10. Dewey J. Experience and Education. - New York: Macmillan, 1938. - 116 p.
11. Kilpatrick W.H. The Project Method // Teachers College Record. - 1918. - Vol. 19. - P. 319-335.
12. Paxomova N.Yu. Proyektnoye obucheniye - chto eto? // Metodika. - 2004. - №1. - S. 42-47.
13. Polat Ye.S. Novyye pedagogicheskiye i informatsionnyye tekhnologii v sisteme obrazovaniya. - Moskva: Akademiya, 2002. - 272 s.
14. Sergeyev I.S. Kak organizovat proyektnuyu deyatel'nost uchashchikhsya. - Moskva: ARKTI, 2005. - 80 s.
15. Boss S., Krauss J. Reinventing Project-Based Learning: Your Field Guide to Real-World Projects in the Digital Age. - Washington: ISTE, 2014. - 230 p.
16. Krajcik J.S., Blumenfeld P.C. Project-based learning // The Cambridge Handbook of the Learning Sciences. - Cambridge University Press, 2006. - P. 317-334.
17. Larmer J., Mergendoller J., Boss S. Setting the Standard for Project Based Learning. - Alexandria: ASCD, 2015. - 210 p.
18. Markham T. Project Based Learning: Design and Coaching Guide. - San Rafael: Heart IQ Press, 2012. - 180 p.
19. Thomas J.W. A Review of Research on Project-Based Learning. - San Rafael: Autodesk Foundation, 2000. - 45 p.
20. <https://edu.uz> - O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi rasmiy veb-sayti.